№ 5(59)
2026
НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ
ISSN 2786-6025 Online
УДК 376:37.018.43
https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-5(59)-3186-3195

Суховієнко Наталія Анатоліївна кандидат педагогічних наук, логопед вищої категорії, сурдопедагог, сертифікований гештальт-психотерапевт, викладач кафедри початкової і спеціальної освіти, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, https://orcid.org/0000-0002-0528-9494

Литвин Інна Миколаївна кандидат педагогічних наук, логопед, старший викладач кафедри початкової і спеціальної освіти, Черкаський національний університетімені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, https://orcid.org/0000-0002-8946-1449

Зорочкіна Тетяна Сергіївна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової і спеціальної освіти, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, https://orcid.org/0000-0002-6321-0852

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У статті розглядається інноваційна діяльність у сфері спеціальної освіти як складний і багатовимірний процес, що охоплює впровадження нових підходів, технологій і методів роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Актуальність теми зумовлена нагальною потребою осучаснення спеціальної освіти в Україні в умовах реформування освітньої системи, розширення інклюзивної практики та стрімкого розвитку цифрових технологій.

Особливої гостроти проблема набуває в умовах воєнного стану, коли частина дітей з ООП опинилася без звичної системи підтримки, а педагогічна спільнота змушена шукати нові форми і засоби корекційно-розвивальної роботи. Методи дослідження: теоретичний аналіз і синтез наукової літератури, порівняльний аналіз педагогічних підходів і технологій, систематизація та узагальнення вітчизняного досвіду впровадження інновацій у сферу спеціальної освіти. У статті здійснено теоретичний аналіз поняття інноваційної діяльності стосовно сфери спеціальної освіти; виокремлено чотири основні напрями інновацій – технологічні, методичні, організаційні та нормативно-управлінські.

ISSN 2786-6025 Online

Охарактеризовано конкретні технологічні рішення: мультимедійні засоби навчання, адаптивні платформи, технології штучного інтелекту, системи альтернативної та додаткової комунікації, інструменти доповненої і віртуальної реальності. Виявлено основні виклики, що стримують розвиток інноваційної діяльності: недостатня фахова підготовка педагогів, нерівномірний доступ до технологічних ресурсів, прогалини нормативного регулювання, низький рівень міжвідомчої взаємодії.

Розкрито перспективи: систематизація успішних практик, розвиток дистанційних форм підтримки, міжнародне співробітництво, підготовка фахівців нового покоління. Результати дослідження можуть бути корисними для науковців, педагогів-практиків і фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти.

Ключові слова: спеціальна освіта; інноваційна діяльність; інклюзивна освіта; цифрові технології; особливі освітні потреби; корекційна педагогіка; адаптивне навчання.

Nataliia Sukhoviienko Anatoliivna PhD (Pedagogical Sciences), speech therapist of the highest category, deaf educator, certified Gestalt psychotherapist, Lecturer, Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy, Cherkasy, https://orcid.org/0000-0002-0528-9494

Litvin Inna Mykolaivna PhD (Pedagogical Sciences), Speech Therapist, Senior Lecturer of the Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytskyi Cherkasy National University, Cherkasy, https://orcid.org/0000-0002-8946-1449

Zorochkina Tetiana Sergiivna Doctor of Education (Ed.D.), Professor, Head of the Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, https://orcid.org/0000-0002-6321-0852

INNOVATIVE ACTIVITY IN THE FIELD OF SPECIAL EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS

Abstract. The article examines innovative activity in the field of special education as a complex and multidimensional process that encompasses the introduction of new approaches, technologies, and methods of working with children with special educational needs. The relevance of the topic is determined by the urgent need to modernize special education in Ukraine in the context of educational system reform, the expansion of inclusive practices, and the rapid development of digital technologies.

ISSN 2786-6025 Online

The problem has become particularly acute under martial law conditions, when a considerable number of children with SEN found themselves without their usual system of support, and the pedagogical community has been forced to seek new forms and means of correctional and developmental work. Research methods include theoretical analysis and synthesis of scientific literature, comparative analysis of pedagogical approaches and technologies, and systematization of domestic experience in implementing innovations in the field of special education. The article carries out a theoretical analysis of the concept of innovative activity as applied to the field of special education and identifies four main areas of innovation – technological, methodological, organizational, and regulatory-administrative.

Specific technological solutions are characterized in detail: multimedia teaching tools, adaptive learning platforms, artificial intelligence technologies, augmentative and alternative communication systems, and augmented and virtual reality tools. The main challenges constraining the development of innovative activity in special education are identified: insufficient professional training of teachers, uneven access to technological resources, gaps in regulatory frameworks, and a low level of interdepartmental interaction.

The following prospects are revealed: systematization and scaling of successful practices, development of remote support forms, international cooperation, and training of a new generation of specialists. The results of the research can be useful for scientists, practicing educators, and specialists in the field of special and inclusive education.

Keywords: special education; innovative activity; inclusive education; digital technologies; special educational needs; correctional pedagogy; adaptive learning.

Постановка проблеми. Система спеціальної освіти в Україні переживає сьогодні один із найскладніших і водночас найцікавіших періодів свого розвитку. З одного боку, суспільство дедалі ясніше усвідомлює, що кожна дитина, незалежно від особливостей свого розвитку, має право на якісну освіту та повноцінну участь у житті громади. З іншого боку, швидкі зміни у технологіях, педагогічній науці та соціальних очікуваннях ставлять перед педагогами-практиками і науковцями питання, на які ще немає готових відповідей.

Слово «інновація» давно стало звичним у педагогічних текстах. Але за цим звичним словом стоїть щось суттєве: намагання зробити навчання кращим, більш справедливим і ефективнішим для тих дітей, яким традиційна система нерідко не могла забезпечити потрібної підтримки. Саме у сфері спеціальної освіти інноваційна діяльність набуває особливого сенсу, адже тут будь-яка нова методика чи технологія може кардинально змінити можливості конкретної дитини – її здатність спілкуватися, навчатися, ставати самостійною.

ISSN 2786-6025 Online

В умовах воєнного стану, масового переміщення населення і загальної нестабільності ця проблема набула ще більшої гостроти. Частина фахівців виїхала, частина дітей з особливими освітніми потребами опинилася в нових громадах без звичної підтримки. Це, з одного боку, є серйозним викликом, а з іншого – своєрідним поштовхом до пошуку нових рішень, таких як дистанційних форм роботи, мережевої підтримки педагогів, цифрових інструментів для корекційної роботи.

Таким чином, дослідження інноваційної діяльності у сфері спеціальної освіти є актуальним як у науковому, так і в практичному вимірах. Воно дозволяє краще зрозуміти, які зміни реально відбуваються у практиці роботи з дітьми з ООП, які чинники сприяють або заважають впровадженню нового, і яким може бути вектор подальшого розвитку цієї важливої галузі педагогіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інноваційної діяльності у спеціальній та інклюзивній освіті в останні роки привертає дедалі більшу увагу дослідників.

Фундаментальне підґрунтя для розуміння організації навчання дітей з ООП закладено у роботах А. Колупаєвої, яка розглядає принципи і технології навчання в інклюзивному середовищі, обґрунтовуючи необхідність індивідуалізації освітнього процесу і залучення широкого інструментарію педагогічної підтримки [1].

Конкретні технологічні рішення для корекційно-педагогічної роботи досліджують Л. Костик, О. Мехед М. Носко, М. Олійник [2; 3]. Тему цифровізації спеціальної освіти розвивають Р. Семенишена, Я. Чигріна, О. Шевчук [8; 9].

Питання мультимедійних засобів і адаптивних платформ у контексті індивідуалізації навчання дітей з ООП розглядають Н. Сергеєва [6], О. Шелевер [10]. Інтерактивні методи як засіб підвищення навчальної мотивації дітей з ООП аналізують Б. Турко та Т. Жмурко [7]. Перспективам застосування штучного інтелекту у роботі з дітьми з ООП присвячені роботи А. Озарчук, О. Орлова, Л. Прохоренко [4; 5]. Узагальнений погляд на сучасний стан і перспективи інновацій у вітчизняній спеціальній освіті представлений у роботі та, які розглядають шлях від бар'єрів до можливостей і пропонують конкретні кроки для розвитку галузі.

Таким чином, аналіз літератури свідчить про зростаючий інтерес наукової спільноти до інноваційної діяльності у спеціальній освіті. Водночас залишаються відкритими питання комплексного аналізу викликів, що стримують інноваційний розвиток, і окреслення системних перспектив для галузі.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан інноваційної діяльності у сфері спеціальної освіти, виявити ключові виклики, що стримують її розвиток, та визначити перспективні напрями подальшого інноваційного поступу галузі в Україні.

ISSN 2786-6025 Online

Виклад основного матеріалу. Перш ніж говорити про виклики та перспективи, варто домовитися про те, що ми розуміємо під інноваційною діяльністю у спеціальній освіті. Це не просто впровадження нових гаджетів чи програм. Це – цілеспрямований процес пошуку, розробки і впровадження нових або суттєво вдосконалених підходів, методів, технологій і організаційних форм роботи, що ведуть до якісно кращих результатів для дітей з особливими освітніми потребами. Інновація у спеціальній освіті відбувається тоді, коли щось нове справді допомагає конкретній дитині більше, ніж те, що було раніше.

За своєю природою інноваційна діяльність у спеціальній освіті охоплює кілька взаємопов'язаних напрямів. Перший – це технологічні інновації (нові цифрові інструменти, адаптивні платформи, пристрої для альтернативної та додаткової комунікації). Другий – методичні інновації (нові підходи до корекційної роботи, нові методи розвитку мовлення, пізнавальних процесів, соціальних навичок). Третій – організаційні інновації (нові форми взаємодії між фахівцями, нові моделі команди психолого-педагогічного супроводу, нові способи залучення батьків). Четвертий – нормативні та управлінські інновації (зміни у підходах до оцінювання, ліцензування, стандартизації послуг для дітей з ООП).

Сьогодні серед найбільш динамічних напрямів технологічних інновацій у спеціальній освіті виділяється цифровізація навчального процесу. Н. Сергеєва переконливо показує, що мультимедійні засоби є потужним інструментом, який дає можливість максимально адаптувати навчальний процес під потреби дітей з особливими освітніми потребами, підвищуючи ефективність навчання, залучення та самостійності [6, С. 239]. Дитина, яка не може сприймати навчальний матеріал через слуховий канал, отримує його візуально; дитина з порушеннями зору – через аудіальний. Цей, здавалося б, очевидний принцип, реалізований за допомогою сучасних цифрових засобів, відкриває принципово нові можливості для тих, хто раніше був фактично виключений з повноцінного освітнього процесу.

Адаптивні навчальні платформи є ще одним перспективним технологічним рішенням. О. Шелевер, Л. Капітан та О. Коновалов описують, як такі платформи автоматично аналізують дії учня і підлаштовують складність і форму завдань під його поточний рівень [8]. Для дитини з ООП це означає можливість навчатися у своєму темпі, без постійного порівняння з однолітками, отримуючи позитивне підкріплення на кожному досяжному кроці. Зникає тривожність невдачі – одна з головних перешкод для навчання дітей з особливими потребами.

Особливий інтерес у науковому співтоваристві викликає тема штучного інтелекту у спеціальній освіті. А. Озарчук детально розглядає конкретні напрями застосування ШІ: «персоналізація навчального контенту, інтерактивна

ISSN 2786-6025 Online

підтримка, мовна адаптація, підтримка розвитку різноманітних навичок, оцінювання та зворотний зв'язок, допоміжні інструменти, емоційна підтримка. Варто наголосити, що впровадження ШІ в освіту осіб з особливими освітніми потребами вимагає міждисциплінарного підходу, який передбачає експертизу в галузях педагогіки, психології, інформаційних технологій та інклюзивної освіти. Крім того, слід забезпечити етичне використання ШІ, захист персональних даних учнів та постійну оцінку ефективності впроваджених технологій» [4, С. 41].

Л. Костик та М. Олійник розглядають інновації безпосередньо у корекційно-логопедичній роботі – сфері, яка є надзвичайно важливою для дітей з ООП. Автори показують, що сучасний вчитель-логопед має у своєму розпорядженні значно більше інструментів, ніж кілька десятиліть тому. «Використання інноваційних арт-терапевтичних методик сприяє корекції мовленнєвих порушень дітей дошкільного віку. Ці методи є одним із ефективних засобів корекції і допомагають досягти максимального успіху в подоланні у них психологічних і мовленнєвих порушень» [2, с. 225]. Кожен із цих інструментів – це конкретна відповідь на конкретну проблему, з якою стикаються діти з мовленнєвими порушеннями.

Б. Турко та Т. Жмурко звертають увагу на потенціал інтерактивних методів навчання для підвищення мотивації дітей з ООП. «Інтерактивне навчання дозволяє враховувати індивідуальні особливості та потреби кожної дитини, забезпечує диференційований підхід і адаптацію освітніх методик.

Особливої уваги заслуговує впровадження цифрових технологій, що відкривають нові можливості для залучення дітей з ООП до активного освітнього процесу. Інтерактивні технології також відіграють важливу роль у соціалізації учнів з ООП. Спільні проєкти, групові завдання, виконувані за допомогою технологічних засобів, сприяють розвитку комунікативних навичок і взаємодії з однолітками. Це дозволяє створити умови для соціальної інтеграції дітей з різними потребами, що є важливим аспектом інклюзивного навчання» [7, С. 124]. Коли дитина є не пасивним спостерігачем, а активним учасником навчального процесу – через гру, проектну діяльність, цифрові симуляції – вона значно краще засвоює матеріал і, що не менш важливо, отримує позитивний досвід навчання. Для дітей, які нерідко пережили тривалий досвід невдач у традиційному навчанні, такий позитивний досвід має терапевтичний ефект.

Я. Чигріна описує можливості технологій доповненої та віртуальної реальності у спеціальній освіті. Я. Чигріна зазначає, що «використання інноваційних технологій, таких як адаптивні, асистивні та імерсивні технології, позитивно впливає на інклюзивну освіту, підвищуючи її ефективність. Проте важливо зважати на труднощі, які можуть виникати у цьому процесі. Вони пов'язані з тим, що такі технології потребують значних матеріальних затрат,

ISSN 2786-6025 Online

оскільки мають високу вартість. Їх використання передбачає, що педагогічні працівники повинні володіти відповідними навичками роботи з такими технологіями» [8, С. 123–124] Однак поряд із цими здобутками інноваційна діяльність у сфері спеціальної освіти стикається з низкою серйозних викликів, без подолання яких навіть найкращі рішення залишаться поодинокими прикладами, а не системною практикою.

Перший і, мабуть, найбільш фундаментальний виклик – це готовність педагогів. Як справедливо зазначають М. Носко та О. Мехед, технологічне оснащення школи саме по собі нічого не вирішує, якщо вчитель не вміє або не хоче користуватися новими інструментами [3]. А готовність педагогів до інновацій формується не за один день – вона потребує систематичного навчання, методичного супроводу і, що дуже важливо, підтримки з боку адміністрації закладу. На жаль, сьогодні підвищення кваліфікації педагогів спеціальної освіти з питань інноваційних технологій відбувається переважно фрагментарно і не завжди відповідає реальним потребам практики.

Другий виклик – нерівномірний доступ до технологічних ресурсів. О. Шевчук та Р. Семенишена звертають увагу на те, що цифровізація інклюзивної освіти розгортається вкрай нерівномірно: заклади у великих містах і ті, що мають активних керівників та міжнародних партнерів, просуваються вперед, тоді як сільські школи і спеціальні заклади у менш забезпечених регіонах залишаються далеко позаду [5]. Ця нерівність у доступі до інновацій є не лише педагогічною, а й соціальною проблемою: вона означає, що місце проживання дитини з ООП значною мірою визначає якість освітніх послуг, які вона отримає.

Третій виклик стосується нормативного регулювання. Інноваційна практика нерідко випереджає законодавство: нові технології з'являються, педагоги починають їх використовувати, але правова база для цього ще не сформована. Наприклад, питання використання ШІ-систем у роботі з дітьми, захисту персональних даних учнів при використанні хмарних платформ, стандартизації якості адаптивних навчальних програм – усе це залишається у правовій «сірій зоні».

Четвертий виклик – недостатня міжвідомча взаємодія. Дитина з ООП потребує підтримки з боку освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, іноді – правової системи. Інновації у спеціальній освіті, навіть найкращі, значно втрачають у своїй ефективності, коли немає налагодженої системи міждисциплінарної взаємодії. Дитина може отримати чудову цифрову підтримку у школі, але не мати доступу до медичної реабілітації – і навпаки.

Серед перспективних напрямів розвитку інноваційної діяльності у спеціальній освіті варто виокремити кілька принципово важливих. По-перше, це систематизація і масштабування успішних практик. В Україні вже є чимало

ISSN 2786-6025 Online

педагогів і закладів, які успішно впроваджують інноваційні підходи. Але їхній досвід найчастіше залишається локальним – не описаним, не узагальненим, не переданим іншим. Потрібна система підтримки й поширення педагогічних інновацій: методичні публікації, навчальні відео, платформи обміну досвідом, мережі педагогів-практиків.

По-друге, розвиток дистанційних і гібридних форм підтримки дітей з ООП. Досвід пандемії та воєнного стану показав, що частину корекційно-педагогічної роботи можна успішно проводити дистанційно. Це відкриває можливості для дітей, які з різних причин не можуть відвідувати заклад освіти: через стан здоров'я, переміщення, проживання у віддаленому місці. Дистанційні форми підтримки потребують спеціальної методичної розробки і технологічного забезпечення, але потенціал їх є дуже значним [5].

По-третє, міжнародне співробітництво і трансфер досвіду. Країни Євросоюзу, США, Канада мають значно більший досвід інклюзивної та спеціальної освіти, ніж Україна. Активне залучення кращих зарубіжних практик, участь у міжнародних проектах, обмін фахівцями – усе це може суттєво прискорити інноваційний розвиток вітчизняної спеціальної освіти. При цьому важливо не просто копіювати чужий досвід, а адаптувати його з урахуванням вітчизняного контексту, традицій і потреб.

І останнє, підготовка фахівців нового покоління. Саме від того, якими будуть завтрашні педагоги спеціальної освіти, залежить, чи стануть інновації системною практикою. Університетська підготовка фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти має включати не лише традиційні курси з дефектології та корекційної педагогіки, але й ґрунтовну підготовку до роботи з цифровими інструментами, розуміння принципів доказової педагогіки, навички командної міждисциплінарної взаємодії. Якщо майбутній педагог спеціальної освіти ще під час навчання в університеті освоює інноваційні підходи і розуміє їх логіку – він приходить у практику готовим до змін, а не налаштованим на опір новому.

Висновки. Інноваційна діяльність у сфері спеціальної освіти є сьогодні не просто модним напрямом, а реальною потребою і реальною можливістю. Потребою – бо традиційних підходів вже недостатньо для того, щоб забезпечити якісну освіту кожній дитині з ООП. Можливістю – бо технологічний розвиток, педагогічна наука і зростаюча суспільна увага до прав дітей з особливими потребами створюють сприятливе підґрунтя для змін.

Ключові виклики, що стримують розвиток інновацій у спеціальній освіті, пов'язані передусім із людським чинником: готовністю, мотивацією і компетентністю педагогів. Жодна технологія не спрацює, якщо людина, яка з нею працює, не розуміє її призначення і не вміє нею скористатися. Поряд із цим суттєвими перешкодами залишаються нерівномірний доступ до ресурсів,

ISSN 2786-6025 Online

прогалини у нормативному регулюванні та відсутність налагодженої системи міжвідомчої взаємодії.

Перспективи інноваційного розвитку спеціальної освіти є значними – за умови системного, а не хаотичного підходу до впровадження нового. Систематизація і масштабування успішних практик, розвиток дистанційних форм підтримки, активне міжнародне співробітництво і ґрунтовна підготовка фахівців нового покоління – це ті напрями, робота у яких може дати реальний результат для дітей з ООП вже у найближчі роки.

Перспективами подальших досліджень є вивчення конкретних моделей впровадження інновацій у заклади спеціальної та інклюзивної освіти різних типів, аналіз ефективності окремих технологічних рішень для різних нозологічних груп дітей з ООП, а також розробка методичного забезпечення для підготовки педагогів до інноваційної діяльності у сфері спеціальної освіти.

Література:

1. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 232 с.

2. Костик Л., Олійник М. Сучасні інноваційні технології проведення корекційної роботи у професійній діяльності вчителя-логопеда. *Psychology Travelogs.* 2024. № 3. С. 219–228.

3. Носко М., Мехед О. Б. Впровадження інноваційних освітніх технологій для учнів з особливими освітніми потребами. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2023. Т. 178. № 22. С. 32–36.

4. Озарчук А. Використання штучного інтелекту у навчанні здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. *Нова педагогічна думка*. 2024. № 3 (119). С. 38–43.

5. Прохоренко Л., Орлов О. Від бар'єрів до можливостей: сучасні інновації у сфері спеціальної освіти в Україні. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2025. № 120 (4). С. 92–111.

6. Сергеєва Н. Особливості використання мультимедійних засобів навчання для реалізації індивідуальної траєкторії розвитку осіб з особливими освітніми потребами. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2024. № 25. С. 232–245.

7. Турко Б. Б., Жмурко Т. І. Інтерактивні методи навчання як засіб підвищення мотивації дітей з особливими освітніми потребами. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2025. № 3. С. 120–125.

8. Чигріна Я. Можливості використання інноваційних технологій в інклюзивній освіті. Вісник *Львівського університету.* Серія педагогічна. 2025. Вип. 42. С. 118–127.

9. Шевчук О. В., Семенишена Р. В. Вплив цифрових технологій на інклюзивну освіту: виклики та перспективи. *Інклюзія і суспільство*. 2024. № 2. С. 61–66.

10. Шелевер О. В., Капітан Л. І., Коновалов О. Ю. Адаптивне навчання здобувачів за допомогою сучасних цифрових платформ. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 75. С. 269–275.

References:

1. Kolupaieva, A. A., & Taranchenko, O. M. (2023). *Inkliuziia: pokrokovo dlia pedahohiv* [Inclusion: step by step for educators] (Seriia «Inkliuzyvna osvita»). [Publisher not specified].

ISSN 2786-6025 Online

2. Kostyk, L., & Oliinyk, M. (2024). Suchasni innovatsiini tekhnolohii provedennia korektsiinoi roboty u profesiinii diialnosti vchytelia-lohopeda [Modern innovative technologies of corrective work in the professional activity of a speech therapist]. *Psychology Travelogs*, *3*, 219–228.

3. Nosko, M., & Mekhed, O. B. (2023). Vprovadzhennia innovatsiinykh osvitnikh tekhnolohii dlia uchniv z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Implementation of innovative educational technologies for students with special educational needs]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka*, *178*(22), 32–36.

4. Ozarchuk, A. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu u navchanni zdobuvachiv osvity z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [The use of artificial intelligence in teaching students with special educational needs]. *Nova pedahohichna dumka*, *3*(119), 38–43.

5. Prokhorenko, L., & Orlov, O. (2025). Vid barieriv do mozhlyvostei: suchasni innovatsii u sferi spetsialnoi osvity v Ukraini [From barriers to opportunities: modern innovations in special education in Ukraine]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia*, *120*(4), 92–111.

6. Serheieva, N. (2024). Osoblyvosti vykorystannia multymediinykh zasobiv navchannia dlia realizatsii indyvidualnoi traektorii rozvytku osib z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Peculiarities of using multimedia teaching tools for implementing individual development trajectories of persons with special educational needs]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy*, *25*, 232–245.

7. Turko, B. B., & Zhmurko, T. I. (2025). Interaktyvni metody navchannia yak zasib pidvyshchennia motyvatsii ditei z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Interactive teaching methods as a means of increasing motivation of children with special educational needs]. *Naukovi zapysky. Seriia «Psykholoho-pedahohichni nauky»*, *3*, 120–125.

8. Chyhrina, Ya. (2025). Mozhlyvosti vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii v inkliuzyvnii osviti [Possibilities of using innovative technologies in inclusive education]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia pedahohichna*, *42*, 118–127.

9. Shevchuk, O. V., & Semenyshena, R. V. (2024). Vplyv tsyfrovykh tekhnolohii na inkliuzyvnu osvitu: vyklyky ta perspektyvy [The impact of digital technologies on inclusive education: challenges and prospects]. *Inkliuziia i suspilstvo*, *2*, 61–66.

10. Shelevier, O. V., Kapitan, L. I., & Konovalov, O. Yu. (2024). Adaptyvne navchannia zdobuvachiv za dopomohoiu suchasnykh tsyfrovykh platform [Adaptive learning of students using modern digital platforms]. *Innovatsiina pedahohika*, *75*, 269–275.

Дата першого надходження статті до видання: 03.05.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.05.2026